

דברים לזכרו של סול קימל ז"ל

דקן הפקולטה ביקש ממני לייצג את הפקולטה במעמד זה. אך מאחר ולסול מקום חשוב בחיי עיקר דברי יהיו יותר אישיים.

סול נולד באוקטובר 1928 בגרמניה ובגיל שנה לאחר שהוריו נפרדו עבר עם אמו לאמסטרדם. אחת מחברות כיתתו בבית הספר הייתה אנה פרנק, לאחר מלחמת העולם השנייה נקרא בית הספר על שמה.

ב-1940, בגיל 11 עם הכיבוש הגרמני השתנו חייו כמו אלה של שאר יהודי הולנד. בביוגרפיה שכתב סול כחלק מקובץ הזיכרונות של חברי הסגל הפורשים של הפקולטה לכימיה, מתאר סול בכישרון רב ונוגע ללב את דרך התמודדותו עם זוועות הכיבוש הנאצי ואת הדרך שבה ניצל. האופטימיות האופיינית לסול מופגנת היטב בכתיבתו ולמרות הזוועות שחוה, אופטימיות זו עזרה לו להמשיך את חייו, להשיג בזמן קצר את כל החומר הלימודי שהפסיד בימי הכיבוש ועד לשחרורו הולנד ב-1945. לימודיו הובילו אותו לבסוף ללימוד פיסיקה וכימיה באוניברסיטת אמסטרדם עד ללימודי דוקטורט. כפעיל ציוני בתנועת "הבונים" הוא שאף להגשים את הציונות בעליה לישראל ב-1955 ובביצוע של עבודת המחקר בספקטרוסקופיה שהייתה הבסיס לתזת הדוקטורט מטעם אוניברסיטת אמסטרדם, במכון וייצמן, בהנחייתו של ג'ו יפה. לאחר נישואיו לביאנקה ב-1956, הגיעו שניהם למכון וייצמן וסול סיים את עבודת הדוקטורט שלו ב-1960. ב-1963, לאחר פוסט דוקטורט באוניברסיטת פרינסטון חזר סול למכון וייצמן כחבר סגל.

סול הוזמן להיות חבר סגל בטכניון בשנת 1966, מהלך שבו הייתה מעורבת ארזה רון שהכירה את סול בפרינסטון. זו הנקודה שבה הצטלבו חייו ומכאן אייחד את דברי לזיכרונות אישיים הקשורים בחייו של סול.

בקיץ של 1966 הייתי לקראת סיום שרותי הצבאי במסגרת העתודה האקדמית. באתי לטכניון במטרה לפגוש את פרופסור אוטו שנפ שאתו שאפתי לעשות את הדוקטורט בתחום הספקטרוסקופיה המולקולרית. לאכזבתי הגדולה, נאמר לי ששנפ עזב את הפקולטה, כך שהיה עלי לחפש אלטרנטיבה מתאימה. התייעצתי עם אמתי הלוי, שהיה המנחה שלי לעבודת המגיסטר שסיפר לי על חבר סגל חדש שהגיע לפקולטה ממכון וייצמן ואשר תחום מחקרו עשוי יעניין אותי. בדיעבד שמחתי מאד ששנפ "איכזב" אותי.

בפגישתי הראשונה עם סול הוא סיפר לי שהוא החליט לשנות את התחום שבו עבד עד עתה ולהקים מעבדה שתתמקד במחקר ספקטרוסקופיה באמצעות לייזר. לצורך זה הטכניון העמיד לרשותו מימון שנוצל לצורך רכישת לייזר רובי עוצמתי. סול היה גלוי אתי וציין כי אין לו כל ניסיון בתחום אך הוא מהמר על כך שמדובר בשטח מבטיח ושהוא מקווה בעזרתי להתחיל את הקריירה שלו בתחום. הנושא נראה לי מלהיב ואתגרי וללא היסוס הסכמתי להצעתו. להסכמה זו עזרה העובדה שכבר בפגישה זו נוצר הקשר הטוב ביננו, קשר שבו סול הפך במשך השנים ממורה, מדריך, חבר לעבודה עד לחברות אישית שהעשירה מאז את חיי.

במארס 1967, לאחר שחרורי, התחלתי את עבודת המחקר שלי. סול נתן לי יד חופשית להציע נושא למחקר ולבנות את המעבדה ואת המתודולוגיה הניסיונית הדרושה. היינו חלוצים בתחום זה בישראל ולמעשה עבודת הדוקטורט שלי הייתה הראשונה בישראל שעסקה בכימית הלויזר, ואחת הראשונות בעולם בתחום זה ששילבה אספקטים של התחום המתפתח של אופטיקה לא ליניארית בתהליכים כימיים מושרי קרינת לייזר.

העבודה במחיצתו של סול הייתה מהנה ביותר. אישיותו המלבבת וחוש ההומור שלו יצרה יחסי עבודה קרובים ביותר בין ג'נטלמן אירופאי מצד אחד וצבר דעתן כמוני, וכל זאת בעיקר בזכותו של סול. מצאנו גם הרבה תחומי ענין משותפים מעבר לתחום המדעי, ומצאנו תמיד זמן לשיחות בנושאים אלה. במשך כל שנות היכרותנו בפקולטה, שיחות אלו היו שגרה יום יומית שתמיד הערכתי.

ב- 1971, כשנה לאחר סיום עבודת הדוקטורט, ביקר את סול חברו ללימודים מאוניברסיטת אמסטרדם, פרופסור יאן קומנדר. באותם הימים חיפשתי מקום לביצוע השתלמות פוסט דוקטורט, ויאן הציע לי לעשותה בחרונינגן בהולנד. סול המליץ על כך בחום וזה מה שאכן קרה. פעם נוספת באופן מקרי לחלוטין התפתחותי המקצועית הייתה קשורה בקשר אמיץ עם סול. בדיעבד, הניסיון ההולנדי שלי השתלם מקצועית והיכרותי עם התרבות ההולנדית תרמה רבות לקשרי עם סול בשל הבנת הרקע של שורשיו.

ב- 1973 הצטרפתי כחבר סגל בפקולטה, ושוב היה זה סול שעזר מאד בקליטתי ובאופן נדיב ביותר העמיד לרשותי את מעבדת הלייזרים. ללא תמיכה זו לא היה לי כל סיכוי להתניע את עבודת המחקר שלי כחבר סגל שנפגעה קשות מהקיצוצים הרבים בתקציבנו לאחר מלחמת יום הכיפורים.

במשך כל שנותיו בפקולטה דאג סול להנחיל את לקח השואה תוך כדי שסיפר את סיפורו האישי, בפורומים שונים, כולל לסגל העובדים בפקולטה. יחסי העבודה שלו עם כולם היו מצוינים והוא תרם רבות לרוח ה"ביחד" ששררה אז בפקולטה, ואשר לצערי, חסרה מאד היום.

במקביל לתחומי המחקר שהתחלתי לפתח, שיתוף הפעולה עם סול בתחומי העניין המשותפים שלנו, נמשך מספר שנים. סול, שתמיד היה בעל אינטואיציה מדעית מצוינת לזהות תחומי מחקר חדשים ולהעז לעשות שינויים מתחייבים לשם כך, ניצל את הידע שרכשנו במעבדה במשך השנים האלה, לפנות למחקר בתחום החדש של ריפוי פוטודינמי באמצעות לייזר. מהר מאד רכש לעצמו מוניטין בתחום זה, גם לאחר יציאתו לגמלאות, המשיך את פעילותו זו בשיתוף פעולה עם מרכזים העוסקים בו בישראל ובארה"ב.

אני רואה עצמי בר מזל להיות קשור בקשר אמיץ עם סול ועם ביאנקה, קשר זה היה גם בינם לבין רותי. תמיד נהנינו מהאירוח המופתי בביתם ושמחנו לארחם בביתנו. לשנינו כאב מאד לראות הדרדרות מצבה של ביאנקה ואת הקשיים הבריאותיים של סול בשנים האחרונות. אך אני מעדיף לזכור את כל אותן שנים רבות וטובות שבהן יכולנו להנות יחד מהעיסוק המדעי, משיחות על מגוון נושאים, מחוש ההומור המיוחד של סול ומגישתו החיובית לחיים, המהווה עבורי מקור להשראה. מהמסרים שקבלתי מקהילת הכימאים בפקולטה ומחוצה עלה מסר ברור מאד, סול היה אדם יקר ומיוחד, שהוכיח שאנשים מכירים בערך גם כשאתה צנוע ואינך מתחזק באופן שוטף יחסי ציבור. סול יחסר לכולנו, משפחתו, חבריו ולי מאד באופן אישי.

שמאי שפיזר

15/08/2021